

فصلنامه علمی- پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت

سال پنجم - شماره ۲ - تابستان ۹۳

صص ۱۴۲-۱۲۵

آسیب شناسی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه معلمان و

دانش آموزان دوره متوسطه

محمد بهروزی^۱، آزاده آموزگار^{۲*}، یعقوب علیپور^۳

تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۷ تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۱/۶

چکیده

هدف این تحقیق آسیب شناسی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی در مقطع متوسطه شهر بوشهر بوده است. این پژوهش، تحقیق توصیفی (غیر آزمایشی) از نوع پیمایشی است و جامعه آماری آن شامل کلیه دبیران زبان انگلیسی و دانش آموزان مدارس دولتی دوره متوسطه شهر بوشهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱ بوده‌اند. حجم نمونه برابر ۳۴۳ دانش آموز دختر بوده است که از طریق فرمول کوکران و به صورت تصادفی طبقه‌ای با توجه به پایه‌های تحصیلی از بین ۳۱۸۷ و هم‌چنین ۲۷ نفر از دبیران زبان انگلیسی است که شامل کل جامعه آماری دبیران می باشد. جمع-آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته صورت گرفت. نتایج حاصل از تحلیل عاملی و آزمون t نشان داد که عوامل آموزشی شامل (استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب، عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم، رویکردهای ارزشیابی غیرمعقول برنامه آموزش زبان انگلیسی و فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی) و عوامل برنامه درسی تحت عنوان، (نبود پیش زمینه فرهنگی، ناتوانی در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی، استفاده از متون و محتوای نامانوس و کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی) از مهم‌ترین آسیب‌های برنامه درسی مورد مطالعه می‌باشند. بنابراین مشخص می‌شود که این هشت آسیب عوامل آسیب-زای نظام آموزشی زبان انگلیسی در ایران و برای ارتقای وضعیت آموزش زبان انگلیسی در مدارس باید به اینها توجه شود.

واژه‌های کلیدی: آسیب شناسی، برنامه درسی، آموزش زبان انگلیسی، مقطع متوسطه

^۱ - عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر، بوشهر، ایران.

^۲ - دانشجوی دکترا رشته تکنولوژی آموزشی دانشگاه پوترا مالزی

^۳ - دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر، بوشهر، ایران

* - نویسنده مسوول مقاله: azadehamoozegar@yahoo.com

مقدمه

امروزه نیاز به تسلط به زبان انگلیسی به عنوان زبان جهانی و هم‌چنین ابزاری برای دستیابی به اطلاعات علمی جدید در گستره‌های مختلف علمی، پژوهشی و فرهنگی کاملاً احساس می‌شود. بر این اساس در این تحقیق مسائل، مشکلات و موانعی را که در نظام آموزشی وجود دارد و فراگیران زبان انگلیسی را با مشکل مواجه کرده است مورد بررسی قرار داده و در جهت شناسایی آسیب‌های موجود می‌باشد. بنابراین همه دست‌اندرکاران آموزش زبان مسئولیت مهم و خطیری دارند تا شرایط مناسب برای تدریس و یادگیری زبان فراهم آید و موانع موجود در این راه برطرف شود.

تنوع و گوناگونی زبان امتیاز ویژه‌ای را برای هر قوم دارد از این رو هر زبان دارای نکات ظریف، کنایه‌ها و اشاراتی است که نمی‌توان آن را نادیده انگاشت و با هیچ ترجمه سلیسی نمی‌توان لذت فهم این کلمات آن را به دیگر زبان‌ها رساند مگر آنکه آن زبان را فرا گرفت بخصوص زبان انگلیسی که اگر به یادگیری آن اهمیت ندهیم مشکلات جدی را خواسته یا ناخواسته فرا رو خواهیم داشت. همان‌طور که نتایج تحقیقات نشان داده است اگر برنامه آموزشی دانش آموز محور باشد و فراگیران بیش‌ترین نقش را در فرایند یادگیری زبان داشته باشند باعث علاقه و توجه یادگیرندگان به یادگیری زبان می‌شود. این ادعا توسط محققانی مانند (Nunan, D, 1999) و (Martin, C & Lixian, J, 1996)، ثابت شده است بنابراین فراگیران باید نقش مهمی را در فرایند یادگیری ایفا کنند تا بتوانند در یادگیری زبان موفق شوند.

آنچه در این راستا باید مورد توجه قرار گیرد این است که برای آموزش این زبان، نیروهای انسانی زیادی فعالیت می‌کنند، هزینه‌های زیادی برای اجرای آن صرف می‌شود و دانش‌آموزان ساعت‌ها وقت خود را صرف می‌کنند تا این زبان را یاد بگیرند. اما نتیجه آن طور که باید مطلوب نیست و دانش‌آموزان در یادگیری زبان چندان موفق نیستند و نیز نمی‌توانند در امور زندگی، شغلی و تحصیلی از آن استفاده نمایند. "اگر بگوییم اکثر زبان‌آموزان ما، در نتیجه روش‌های تدریس سنتی و مرسوم در مدارس راهنمایی و دبیرستان حتی از ابتدایی‌ترین فرصت‌های کاربردی زبان محروم می‌مانند سخنی به گراف نگفته‌ایم. به جرات می‌توان ادعا کرد که در اکثر مدارس، دانش‌آموزان حتی رفتارهای مکانیکی و تقلیدی را نیز کسب نمی‌کنند و این قبیل زبان‌آموختگان حتی برای رفع نیاز از بیان یک جمله پرسشی ساده به زبان خارجی عاجزند.

دانش‌آموزان باید انگیزه کافی برای یادگیری زبان انگلیسی را داشته باشند و آنرا به عنوان وسیله‌ای برای ارتباط و وفق دادن خودشان با پیشرفت‌ها و توسعه‌های جدید در تکنولوژی و علوم در نظر بگیرند نه فقط به عنوان درسی که باید گذرانده شود به آن نگاه کنند (Kooshesh, 2006).

در تمام دنیا هدف اصلی آموزش زبان‌های خارجی برقراری ارتباط است بر همین اساس هدف از یادگیری زبان انگلیسی هم باید افزایش مهارت مکالمه باشد که این مساله در آموزش و پرورش ایران نادیده گرفته می‌شود (Hesaraki, 2010).

پایین بودن سطح علمی مدرسان زبان انگلیسی در مدارس سالهاست که مورد انتقاد کارشناسان قرار گرفته است و بسیاری بر این باورند که خود دبیران این رشته هنوز بر مهارت‌های یادگیری زبان انگلیسی تسلط کافی ندارند و به همین دلیل از عهده تقویت این مهارت‌ها بر نمی‌آیند و استخدام معلمان زبان انگلیسی در آموزش و پرورش کشور ما تنها بر اساس مدرک این رشته صورت می‌گیرد و نظارتی بر کارایی معلمان این رشته از سوی آموزش و پرورش وجود ندارد (Hesaraki, 2010). مثلا در آموزش و پرورش، مدرک تحصیلی دبیران در ارتقای آنان تاثیر چندانی ندارد به فرض اگر دبیری دکترای خود را گرفت همان ۲۴ ساعتی را باید درس بدهد که قبلا درس می‌داده است و بنابراین بهتر است مسئولان در این خصوص تجدید نظر کنند و از این افراد با توجه به توانایی‌هایشان بهره‌گیرند و امکانات بیشتری در اختیارشان قرار دهند. آموزش و پرورش باید از دبیران مرتبط با رشته تحصیلی خود سر کلاس استفاده کنند و از تدریس زبان انگلیسی توسط دبیرانی که در این رشته تحصیل نکرده‌اند جلوگیری بعمل آید، شاید یکی از دلایل افت تحصیلی در همه دوره‌های تحصیلی بکارگیری دبیران در رشته‌های غیر مرتبط است.

کتاب‌های درسی زبان انگلیسی در ایران تنها بر اساس مهارت‌های خواندن و نوشتن تالیف شده و کمتر مهارت‌های گفتاری و شنیداری مورد توجه قرار گرفته است، هم‌چنین تکالیف موجود در کتاب برای تمرین مهارت‌های دانش‌آموزان کافی نیست.

کم بودن ساعت تدریس یکی دیگر از مواردی است که مورد انتقاد قرار گرفته و سه ساعت در هفته را برای آموزش کافی نمی‌دانند، هم‌چنین کتاب‌های درسی مدارس متوسطه ایران خواسته‌های معلمان و دانش‌آموزان را به خوبی برآورده نمی‌کند، زیرا تاکید کتاب‌ها بر روش‌های ساختاری است و نقش محاوره و صحبت کردن به زبان انگلیسی را نادیده می‌گیرد.

انگیزه انجام این تحقیق، مشکل دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی در خواندن متون، درک مطلب، خلاصه کردن متن‌ها به زبان انگلیسی و صحبت کردن بود. چنین به نظر می‌رسد که مشکل‌شان به دانش دستوری آنها از ابتدا تا دوره پیش‌دانشگاهی مربوط می‌شود. کافی نبودن دانش، دانش-آموزان از ساختارهای زبان انگلیسی در یادگیری تمامی مهارت‌های زبان تاثیر منفی می‌گذارد. در حالی که انتظار داریم دانش‌آموزان تا رسیدن به دوره پیش‌دانشگاهی، دانش کافی در ساختارهای دستوری دوره دبیرستان داشته باشند و از آنها به درستی استفاده کنند این فراگیران حتی در ساختن جملات ساده به زبان انگلیسی مشکل داشتند. بنابراین با توجه به این که دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی باید علاوه بر مطالب این دوره، بر مطالب دوره‌های قبل نیز احاطه داشته باشند تا

بتوانند به سوالات کنکور به درستی پاسخ دهند و هم‌چنین بتوانند در آینده و در اجتماع از آن سود ببرند، درصد برآمدم به بررسی مشکل پردازم تا بتوانم راهکارهایی برای تقویت دانش این دانش-آموزان بیابم.

بنابراین مسائل، مشکلات و ناتوانی‌های فوق در نظام آموزشی مشکلات فراوانی را فراروی فراگیران قرار داده که بنا به گزارشات مستند روند تسهیل و بهبود فعالیت‌های آموزشی را با مشکل مواجه ساخته و پژوهش فوق در جهت شناسایی آسیب‌های موجود می‌باشد. آشکار سازی مسایل و مشکلات آموزش زبان انگلیسی موضوع این تحقیق بوده و نتایج به دست آمده از اطلاعات این پژوهش می‌تواند مورد استفاده معلمان و کارشناسان و برنامه ریزان آموزش زبان انگلیسی جهت اصلاح و بهبود برنامه آموزش زبان انگلیسی مقطع متوسطه قرار گیرد.

پیشینه پژوهش

حصارکی (Hesaraki, 2010) در مقاله‌ای تحت عنوان «نگاه برنامه‌ریزان دفتر تالیف کتاب‌های درسی نسبت به آموزش زبان» به این نتیجه دست یافتند که نگاه برنامه‌ریزان یک نگاه کاربردی نیست و همین فقدان، مهم‌ترین مشکل بر سر راه یادگیری زبان انگلیسی توسط دانش‌آموزان است. ایلانی (Ilani, 2001)، طی تحقیقی تاثیر تداخل زبان مادری در آموزش زبان دوم را مورد بررسی قرار داد. یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که همواره این ابهام در زمینه آموزش زبان‌های زنده وجود دارد و یکی از پدیده‌های زبان شناختی مورد توجه متخصصان زبان، تداخل زبان مادری در زبان دوم است. زبان مادری در آموزش زبان خارجی همیشه آشکارا یا پنهان به عنوان اولین مرجع ظاهر می‌شود. بهتر است از این پدیده زبان شناختی که آموختن غیر ارادی زبان مادری است، برای آموزش زبان خارجی و کاربرد روش آموزش جدید بیش‌ترین بهره را برد. الوانی شوشتری (Alavi Shooshtari, 2004)، معتقد است در بحث فنون تدریس کنش‌های زبانی در کتاب‌های دبیرستانی، مهارت‌های گفتاری مورد توجه دبیران قرار نگرفته است. وی دلایل این امر را اولویت دادن به مهارت‌های خواندن، حجم زیاد کتاب‌های درسی و ارزشیابی کتبی نهایی برمی‌شمرد.

جمالی (Jamali, 2008)، به بررسی ضعف دانش‌آموزان ایرانی در تکلم به زبان انگلیسی پرداخت. به اعتقاد وی این ضعف عمومی را می‌توان به عواملی از قبیل استفاده از روش‌های نادرست در تدریس، ناتوانی معلمان در تکلم، کمبود وقت، کلاس‌های پرجمعیت، انگیزه نداشتن دانش‌آموزان و شیوه برگزاری کنکور نسبت داد.

دهقان (Dehghan, 2002)، در طی تحقیقی به بررسی و شناسایی مشکلات یاددهی-یادگیری درس زبان انگلیسی دانش‌آموزان دوره متوسطه پرداخته است. این تحقیق مشکلات را از دو جنبه مورد بررسی قرار داد: زوایای زبان شناختی و زوایای روانشناختی زبان و نتایج بخوبی نشان داد که دبیران

خواسته یا ناخواسته به سوی عوامل روانشناختی گرایش و تمایل بیش‌تری نسبت به ابعاد زبان شناختی داشته‌اند. این امر نشان می‌دهد که معلمان یعنی کسانی که به طور مستقیم با فراگیران در تماس هستند به نقش و دخالت عوامل فردی، آموزشی و فرهنگی - اجتماعی در ایجاد مشکلات یاددهی - یادگیری واقف هستند و اولین و مهمترین قدم در شناسایی معضلات و موانع یادگیری زبان انگلیسی برداشته شده است.

بیرجندی (Birjandi, 2006)، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی و مؤلف کتاب‌های زبان انگلیسی: "کتاب محور بودن سیستم آموزشی ایران و اتکای بیش از حد معلمان به کتاب را یکی از مشکلات سیستم آموزشی کشور می‌داند." مشکل دیگر، استاندارد تعداد فراگیران زبان خارجی در یک کلاس بین ۱۶ تا ۱۸ نفر است. این در حالی است که در بیشتر مدارس و دانشگاه های ایران، این رقم به ۳۰ تا ۴۰ نفر می‌رسد. از سوی دیگر ساعات‌های آموزش زبان در آموزشگاه‌های ایران برای استمرار در فراگیری بسیار کم است که باید دست کم به ۸ ساعت در هفته افزایش یابد.

ماسگارت و گاردنر (Masgaret & Gardner, 2003)، معتقد است چهار دسته از عوامل نظام آوایی و شنیداری بر فرایند یادگیری - یاددهی درس زبان تاثیر می‌گذارند: ۱- عوامل مربوط به گوینده: تعداد صحبت کنندگان، سرعت آنان و انواع لهجه‌ها؛ ۲- عوامل مربوط به شنونده: نقش یا سهم شنونده، سطح درک پاسخ، میزان علاقه شنونده نسبت به موضوع؛ ۳- محتوا (متن): سطح پیچیدگی ساختار اطلاعاتی، گرامری و واژگان؛ ۴- لوازم و پشتیبانی: در زمینه تصاویر، نمودارها و دیگر وسایل دیداری و شنیداری در همین راستا یاشیما (Yashima, 2004)، تحقیقی در زمینه عوامل موثر در یادگیری زبان انگلیسی انجام داد. وی برنامه درسی و آموزشی مناسب، درگیر کردن دانش آموزان در فرایند آموزش و یادگیری، ایجاد محیط مناسب یادگیری، سهیم کردن دبیران، مدیران و والدین در تصمیم‌گیری‌های مدرسه و کارایی دانش دبیران را از مهمترین عوامل رسیدن به اهداف تعیین شده زبان انگلیسی برشمرد. هم‌چنین ایجاد فرصت برای یادگیری مهارت‌ها و دسترسی به برنامه‌های درسی و آموزشی را از عواملی دانست که در آموزش و یادگیری زبان انگلیسی موثرند.

سوالات تحقیق

- ۱- مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران کدامند؟
- ۲- مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان کدامند؟
- ۳- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

- ۴- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۵- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ناتوانی دبیران در بکارگیری روش‌های جدید در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۶- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۷- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از متون و محتوای نامأنوس در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۸- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۹- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ساعات کم تدریس زبان انگلیسی در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۱۰- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق از لحاظ هدف یک تحقیق کاربردی و از نظر شیوه جمع آوری اطلاعات، تحقیق توصیفی پیمایشی بوده است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دبیران زبان انگلیسی و دانش آموزان مدارس دولتی دوره متوسطه شهر بوشهر در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ بوده اند. تعداد کل دانش آموزان دختر مدارس دولتی دوره متوسطه شهر بوشهر برابر با ۳۱۸۷ نفر بوده اند. حجم نمونه برابر ۳۴۳ دانش آموز دختر است که از طریق فرمول کوکران و به صورت تصادفی طبقه‌ای بر اساس پایه‌ها از بین ۳۱۸۷ نفر انتخاب شدند و هم‌چنین ۲۷ نفر از دبیران زبان انگلیسی است که کل آنها به عنوان نمونه دبیران مورد مطالعه قرار گرفتند.

ابزار جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه‌ای مرکب از سئوالات باز و بسته جمع‌آوری گردیده است. پرسشنامه استفاده شده از دو قسمت تشکیل شده است: الف) سئوالات زمینه‌ای: این دسته سئوالات جهت سنجش خصوصیات فردی پاسخگویان در نظر گرفته شده است.

ب) پرسشنامه آسیب شناسی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی: با استفاده از منابع موجود و نظر خواهی از اساتید محترم راهنما و مشاور جهت سنجش آسیب‌های برنامه آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان از ۲۰ گویه (نبود پیش زمینه فرهنگی ۲ گویه، استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب ۴ گویه، ناتوانی دبیران در استفاده از روش‌های جدید آموزش زبان انگلیسی ۳ گویه، عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم ۲ گویه، استفاده از متون و محتوای نامانوس در زبان انگلیسی ۱ گویه، رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان ۳ گویه، ساعات کم تدریس زبان انگلیسی ۲ گویه و فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی ۳ گویه بر مبنای طیف پنج درجه‌ای لیکرت با گزینه‌های خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد تدوین شد که به ترتیب نمره ۱ تا ۵ (خیلی زیاد ۵ و خیلی کم ۱) به آن‌ها تعلق می‌گیرد، استفاده گردید. در این تحقیق نیز برای تعیین اعتبار محتوایی صوری، پرسشنامه را در اختیار اساتید محترم راهنما و مشاور و ده نفر از اساتید علوم تربیتی قرار داده شد تا مشخص نمایند که گویه‌ها صرفاً موضوع مورد بررسی را می‌سنجد یا خیر، سپس پایایی را با استفاده از آزمون مقدماتی بر روی نمونه‌ای مشابه نمونه اصلی ولی کوچک‌تر از آن مورد بررسی قرار داده شد. بنابراین پس از تهیه پرسشنامه، تعداد ۵۰ نسخه از آن تکثیر و به وسیله پاسخگویان تکمیل گردید. سپس داده‌های جمع‌آوری شده را کدگذاری نموده و با استفاده از نرم‌افزار کامپیوتری (SPSS) پایایی گویه‌ها را با استفاده از آزمون پایایی سنج آلفا کرونباخ محاسبه شد که نتایج آن در جدول زیر آمده است:

جدول ۱- ضریب پایایی پرسشنامه با الفای کرونباخ

ردیف	متغیرها	تعداد گویه	ضریب آلفا
۱	نبود پیش زمینه فرهنگی	۲	۰/۷
۲	استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب	۴	۰/۷۵
۳	ناتوانی دبیران در استفاده از روش‌های جدید آموزش زبان انگلیسی	۳	۰/۷۱
۴	عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم	۲	۰/۷۶
۵	رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان	۳	۰/۷۹
۶	ساعات کم تدریس زبان انگلیسی	۲	۰/۷۳
۷	فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی	۳	۰/۷۶
۸	آسیب شناسی برنامه آموزش زبان انگلیسی (کل پرسشنامه)	۲۰	۰/۸۴

روش‌های آماری تحلیل داده‌ها

در تحلیل داده‌ها، ابتدا با استفاده از روش‌های آمار توصیفی مانند جداول یک و دو بعدی توزیع فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد و نمودار ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها و هم‌چنین نظر دبیران و دانش‌آموزان درباره آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی (سؤالات شماره ۱ تا ۱۰) توصیف و مقایسه شدند. در سطح آمار استنباطی هر یک از سؤالات مقایسه‌ای (سؤالات شماره ۱۱ تا ۱۸)

پژوهش با استفاده از روش‌های پیشرفته آمار استنباطی شامل؛ زمون تحلیل عاملی و آزمون t مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌های پژوهش

سوال پژوهشی ۱: مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران کدامند؟
جدول ۱- بیانگر شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر نمره) مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران زبان انگلیسی مورد مطالعه می‌باشد

جدول ۲: شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران

زبان انگلیسی

انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر نمره	حداقل نمره	آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران زبان انگلیسی
۱/۳۹	۴/۶۲	۵	۳/۳۳	رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی
۱/۵۴	۴/۵۵	۵	۳/۵	عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم
۱/۲۷	۴/۲۹	۴/۷۵	۴	استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب
۱/۳۳	۴/۲۷	۵	۳/۶۷	فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی
۱/۶۷	۳/۸۷	۵	۳	کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی
۱/۸۲	۳/۴۸	۵	۲/۵	نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب
۱/۶۴	۳/۴۴	۵	۲	استفاده از متون و محتوای نامأنوس
۱/۹۲	۲/۸۸	۵	۱/۶۷	ناتوانی دبیران در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود با توجه به میانگین نمره دیدگاه دبیران در خصوص (با توجه به این که تعداد گویه‌های مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی برابر نیستند، لذا برای مقایسه میانگین نمره این آسیب‌ها بر تعداد سؤالات هر کدام تقسیم شده تا میانگین بین ۱ تا ۵ بدست آید) هر یک از آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی می‌توان گفت که مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دبیران به ترتیب اولویت عبارتند از:

- ۱- رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی.
- ۲- عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم
- ۳- استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب
- ۴- فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی
- ۵- کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی
- ۶- نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب

۷- استفاده از متون و محتوای نامأنوس در زبان انگلیسی

۸- ناتوانی دبیران در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی

سوال پژوهشی ۲: مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان کدامند؟

جدول ۳- بیانگر شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین ، انحراف استاندارد ، حداقل و حداکثر نمره) مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان زبان انگلیسی مورد مطالعه می‌باشد.

جدول ۳- شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش -

آموزان زبان انگلیسی

انحراف استاندارد	میانگین	حداکثر نمره	حداقل نمره	آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان زبان انگلیسی
۱/۶۳	۴/۱۹	۵	۳	رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی
۱/۹۲	۴/۰۶	۵	۱	عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم
۱/۴۹	۳/۸۴	۵	۲/۷۵	استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب
۱/۶۲	۳/۸۱	۵	۲	فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی
۱/۵۶	۳/۶۸	۴/۵	۱/۵	کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی
۱/۹۶	۳/۵۸	۵	۱	استفاده از متون و محتوای نامأنوس
۱/۶۹	۳/۵۳	۵	۲	نبود پیش زمینه فرهنگی
۱/۷۳	۲/۹۴	۴/۶۷	۱/۶۷	ناتوانی معلمان در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی

براساس داده‌های جدول فوق می‌توان گفت که با توجه به میانگین نمره دیدگاه دانش آموزان درباره (با توجه به این که تعداد گویه‌های مربوط به آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی برابر نیستند لذا، برای مقایسه میانگین نمره این آسیب‌ها بر تعداد سؤالات هر کدام تقسیم شده تا میانگین بین ۱ تا ۵ بدست آید) هر یک از آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی می‌توان گفت که مهم‌ترین آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان به ترتیب اولویت عبارتند از:

۱- رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی.

۲- عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم

۳- استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب

۴- فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی

۵- کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی

۶- استفاده از متون و محتوای نامأنوس در زبان انگلیسی

۷- نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب

۸- ناتوانی معلمان در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی

تحلیل عاملی:

در این بخش آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان به شرح زیر مورد تحلیل عاملی قرار می‌گیرد:

جدول ۴: نتایج آزمون بار تلث و KMO برای بررسی کفایت نمونه

مقدار	آماره
۱/۷۰۷	KMO
۵۹۸/۵۱	کای اسکویر
۲۸	درجه آزادی
۱/۰۰۰۱	سطح معناداری

نتایج آزمون بار تلث که تقریبی از کای اسکویر است در جدول فوق نشان می‌دهد که تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار، مدل عاملی مناسب است و فرض شناخته شده بودن ماتریس همبستگی رد می‌شود. هم‌چنین شاخص KMO با مقدار ۱/۷۰۷ که نزدیک به یک است نشان دهنده کافی بودن تعداد نمونه برای تحلیل عاملی است.

جدول ۵- ماتریس چرخیده شده اجزاء به روش واریماکس

عوامل آموزشی	عوامل برنامه درسی	آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی
	۰/۸۰۴	عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم
	۰/۷۵۵	استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب
	۰/۷۳۲	رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی
	۰/۶۴۴	فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی
۰/۷۳۹		کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی
۰/۷۳۲		استفاده از متون و محتوای نامأنوس
۰/۶۷۲		ناتوانی معلمان در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی
۰/۵۹۸		نبود پیش زمینه فرهنگی

جدول فوق ماتریس چرخیده شده اجزاء را نشان می‌دهد که شامل بارهای عاملی هریک از اجزاء بر دو عامل باقی مانده پس از چرخش است. با توجه به تحلیل عاملی روی ۸ عامل (آسیب‌های آموزش زبان انگلیسی از دیدگاه دانش آموزان)، دو عامل به عنوان عامل‌های اصلی شناسایی می‌شوند. در حالی که ۴ عامل یا متغیر (استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب، عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم، رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی و فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی) روی عامل اول و ۴ متغیر (نبود پیش زمینه

فرهنگی، ناتوانی در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی، استفاده از متون و محتوای نامأنوس و کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی) بر روی عامل دوم دارای بار عاملی بیش‌تری هستند، لذا با توجه به بررسی پیشینه تحقیق این دو عامل به صورت زیر نام‌گذاری می‌شوند:

عامل اول تحت عنوان: عوامل برنامه درسی

عامل دوم تحت عنوان: عوامل آموزشی

تحلیل عاملی نشان می‌دهد که:

۱- متغیرهایی مانند، استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب، عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم، رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی و فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی تحت عامل اول که تحت عنوان عوامل آموزشی نام‌گذاری شده است، قرار می‌گیرد.

۲- و متغیرهایی مانند، نبود پیش زمینه فرهنگی، ناتوانی در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی، استفاده از متون و محتوای نامأنوس و کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی تحت عامل دوم که تحت عنوان عوامل برنامه درسی نام‌گذاری شده است، قرار می‌گیرد.

سوال پژوهشی ۳: آیا بین دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان در خصوص تاثیر نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۶- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان درباره مولفه نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش‌آموزان	۳۴۳	۷/۰۷	۱/۳۹	۳۶۸	۳۹	۷
دبیران	۲۷	۶/۹۶	۱/۶۵			

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود اختلاف مشاهده شده بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان در خصوص تاثیر نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح (P=۷) معنی دار نیست. بنابراین بین دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان درباره تاثیر نبود پیش زمینه فرهنگی مناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود ندارد.

سوال پژوهشی ۴- آیا بین دیدگاه دبیران و دانش‌آموزان در خصوص تاثیر استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۷- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر الگوها و روش های تدریس نامناسب

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش آموزان	۳۴۳	۱۵/۳۶	۱/۹۹	۳۶۸	-۴/۶۷	/۰۰۰۱
دبیران	۲۷	۱۷/۱۸	۱/۱۱			

براساس داده‌های جدول فوق می‌توان گفت که بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی اختلاف مشاهده می‌شود و اختلاف مشاهده شده نیز بر اساس نتایج آزمون t در سطح ($P < /۰۰۰۱$) معنی‌دار است. بنابراین با توجه به میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی می‌توان گفت که از نظر دبیران در مقایسه با دانش آموزان استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی نقش بیش‌تری داشته است.

سوال پژوهشی ۵- آیا بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ناتوانی دبیران در بکارگیری روش‌های جدید در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

جدول ۸- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره ناتوانی دبیران در به کارگیری روش‌های

جدید

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش آموزان	۳۴۳	۸/۸۴	۲/۲۱	۳۶۸	۳/۹۶	/۶۹
دبیران	۲۷	۸/۶۶	۲/۷۷			

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ناتوانی دبیران در بکارگیری روش‌های جدید در آموزش در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح ($P = /۶۹$) اختلاف معنی‌داری مشاهده نشده است.

سوال پژوهشی ۶: بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

جدول ۹- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش آموزان	۳۴۳	۸/۱۲	۱/۸۵	۳۶۸	۲/۷۲	/۰۰۷
دبیران	۲۷	۹/۱۱	۱/۰۸			

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد که اختلاف مشاهده شده بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح ($P < /۰۰۷$) معنی‌دار است، بنابراین با توجه به میانگین

نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی می توان گفت که از نظر دبیران در مقایسه با دانش آموزان عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تاثیر بیش تری داشته است.

سوال پژوهشی ۷: بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از متون و محتوای نامأنوس در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۱۰- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر استفاده از متون و محتوای نامانوس

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی داری
دانش آموزان	۳۴۳	۳/۵۸	۱/۹۶	۳۶۸	۱/۷۶	۱/۴۵
دبیران	۲۷	۳/۴۴	۱/۶۴			

همان طور که در جدول فوق مشاهده می شود اختلاف مشاهده شده بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر استفاده از متون و محتوای نامأنوس در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح $(P=1/45)$ معنی دار نیست.

سوال پژوهشی ۸: بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۱۱- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر رویکردهای ارزشیابی غیر معقول

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی داری
دانش آموزان	۳۴۳	۱۲/۵۷	۱/۸۹	۳۶۸	۳/۵۴	۱/۰۰۰۱
دبیران	۲۷	۱۳/۸۸	۱/۱۸			

بر اساس داده های جدول فوق می توان گفت که بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی اختلاف مشاهده می شود و این اختلاف بر اساس نتایج آزمون t در سطح $(P<1/0001)$ معنی دار است، بنابراین با توجه به میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی می توان گفت که دبیران در مقایسه با دانش آموزان برای رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تاثیر بیش تری قائل بوده اند.

سوال پژوهشی ۹: بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ساعات کم تدریس زبان انگلیسی در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی داری وجود دارد؟

جدول ۱۲- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر ساعات کم تدریس

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش آموزان	۳۴۳	۷/۳۷	۱/۱۳	۳۶۸	۱/۶	۱/۱۱
دبیران	۲۷	۷/۷۴	۱/۳۴			

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد که بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ساعات کم تدریس زبان انگلیسی در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح ($P=1/11$) اختلاف معناداری وجود ندارد.

سوال پژوهشی ۱۰- بین دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

جدول ۱۳- تفاوت دیدگاه دبیران و دانش آموزان درباره تاثیر فقدان نگاه کاربردی

گروه ها	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار t	سطح معنی‌داری
دانش آموزان	۳۴۳	۸/۸۴	۲/۲۱	۳۶۸	۱/۳۹۶	۱/۶۹
دبیران	۲۷	۸/۶۶	۲/۷۷			

همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود بین میانگین نمره دیدگاه دبیران و دانش آموزان در خصوص تاثیر ناتوانی دبیران در بکارگیری روش‌های جدید در آموزش در بروز مشکل در آموزش زبان انگلیسی بر اساس نتایج آزمون t در سطح ($P=1/69$) اختلاف معنی‌داری مشاهده نشده است.

بحث و نتیجه گیری

کتاب‌های درسی زبان انگلیسی در ایران تنها براساس مهارت‌های خواندن و ترجمه تالیف شده‌اند. در تمام دنیا هدف اصلی آموزش زبان‌های خارجی برقراری ارتباط است بر همین اساس هدف از یادگیری زبان انگلیسی باید افزایش مهارت مکالمه باشد که این مساله در آموزش و پرورش ایران نادیده گرفته می‌شود. زبان انگلیسی یک مهارت پایه تلقی نمی‌شود و نگاه برنامه ریزان در آموزش و پرورش به یادگیری زبان به گونه‌ای است که آنرا یک مقوله غیرفعال ارزیابی می‌کنند و این زبان به عنوان یک زبان بیگانه در سیستم آموزشی ما وجود دارد.

بی‌توجهی به نحوه طراحی تدریس، تهیه و استفاده از وسایل و امکانات آموزشی (فناوری آموزشی)، بی‌توجهی به عوامل فردی و تناسب محتوای کتاب‌های درسی زبان انگلیسی، و مهیا نبودن شرایط مساعد فرهنگی- اجتماعی، به افت کیفیت تدریس زبان انگلیسی انجامیده است. در صورتی که باید هم زمان با گسترش اطلاعات و ارتباطات، نهایت تلاش را در جهت رسیدن به هدف (پیشرفت در زمینه یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان بین‌المللی معرفی شده) مبذول داشت. به

طور کلی می‌توان گفت که در پیشرفت هر آموزشی، محصل، معلم و عوامل یاد شده سه عامل مکمل هم هستند که به ترتیب در صورت علاقه، تبحر و کارایی می‌توانند آموزش زبان را به بهترین وجه به ثمر برسانند. نتایج حاصل از تحلیل عاملی نشان می‌دهد که عوامل برنامه درسی شامل، استفاده از الگوها و روش‌های تدریس نامناسب، عدم وجود امکانات و تسهیلات لازم، رویکردهای ارزشیابی غیر معقول برنامه آموزش زبان انگلیسی و فقدان نگاه کاربردی به یادگیری درس زبان انگلیسی) روی عامل اول و عوامل آموزشی شامل، نبود پیش زمینه فرهنگی، ناتوانی در استفاده از روش‌های جدید و مدرن آموزش زبان انگلیسی، استفاده از متون و محتوای نامأنوس و کم بودن تعداد ساعات آموزش زبان انگلیسی) بر روی عامل دوم دارای بار عاملی بیش‌تری هستند، بنابراین مشخص می‌شود که این هشت آسیب، عوامل آسیب‌زای نظام آموزشی زبان انگلیسی در ایران است. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق انجام شده توسط (Hesaraki, 2008)، (Jamali, 2004) و (Birjandi, 2006) مطابقت دارد. در این تحقیقات به خصوص تاکید شده است که اختصاص سه یا چهار ساعت در هفته برای آموزش زبان کافی فرصت مناسب و کافی نمی‌باشد. کم بودن ساعت تدریس زبان انگلیسی، یکی دیگر از مواردی است که کارشناسان، آن را مورد انتقاد قرار می‌دهند و سه ساعت در هفته را برای آموزش این زبان کافی نمی‌دانند، در حالی که به گفته آن‌ها، شرایط غیراستاندارد آموزش هم، مشکلات ناشی از این کمبود وقت را تشدید می‌کند. آموزش زبان انگلیسی بایستی مداوم باشد تا به مهارتی حرفه‌ای تبدیل شود. محدود شدن آموزش به ساعاتی در هفته مسلماً نتیجه‌ای جز آنچه که هست نخواهد داشت.

از طرفی می‌توان گفت امکانات و تسهیلات مناسب در یادگیری زبان بسیار موثر است. دانش‌آموزان ما متأسفانه وسایل کمک آموزشی لازم در زمینه یادگیری زبان انگلیسی در اختیار ندارند و امکان شنیدن زبان انگلیسی، چه از طریق ضبط صوت و چه در لابراتوارهای زبان برای آن‌ها وجود ندارد. استفاده از وسایلی مانند لابراتوارهای زبان، فیلم، سی دی و .... و هم‌چنین بکاربردن تصاویر، نمودارها و دیگر وسایل دیداری و شنیداری در یادگیری زبان به فراگیران کمک می‌کند. رسانه‌ها به معلم در ارائه بهتر مطالب درسی و هدایت کلاس درس کمک می‌کنند و موجب توضیح دقیق‌تر مفاهیم، تنظیم صحیح‌تر محتوای درسی و افزایش کیفی فعالیت‌های آموزشی می‌شوند.

هم‌چنین به کارگیری روش‌های تدریس فعال و مشارکتی و تعاملی نیز در اثربخشی برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی همواره مورد تاکید بوده است. نتایج تحقیق (Nunan, 1999) و (Martin & Lixian, J. 1996) و (Jamali, 2008) این اصل را مورد تاکید قرار می‌دهند. معلم به عنوان مجری برنامه‌های درسی آموزش زبان همواره می‌تواند کاستی‌ها و نواقص مرحله طراحی برنامه درسی را رفع نماید که این امر اتفاق نمی‌افتد مگر اینکه بتواند رویکردهای فعال و مشارکتی تدریس را در اجرای برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی به کار گیرد. البته اجرای این رویکرد نیز

پتانسیل‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای لازم را می‌خواهد که پیشنهاد می‌گردد در تحقیقی به بررسی میزان برخورداری معلمان زبان انگلیسی از صلاحیت‌های حرفه‌ای پرداخته شود.

در مجموع می‌توان گفت کتاب‌های زبان انگلیسی نقش مهمی در موفقیت زبان آموز دارند. این کتاب‌ها نشان دهنده اهداف یادگیری زبان بوده و نیازهای یادگیرنده-اهداف-روش‌ها و ارزش‌های زبان آموزی را در بر می‌گیرد. حال که کتاب‌های آموزشی در مدارس از چنین اهمیتی برخوردار هستند، این سوال مطرح می‌شود که چرا این کتاب‌ها مطابق انتظارات معلمان و دانش‌آموزان نمی‌باشد؟ نتایج تحقیق نشان داد که محتوای کتاب‌ها برای دانش‌آموزان جذابیت لازم ندارد و دانش‌آموزان با این محتوا مانوس نمی‌باشند. جذابیت کتب و برانگیختن علاقه و انگیزش دانش‌آموز خیلی مهم است. ولی متأسفانه دانش‌آموزان هیچ رغبتی به خواندن کتاب‌های درسی ندارند و تنها مجبور به خواندن آن‌ها هستند. هرچقدر کتاب‌ها حاوی مطالب و فعالیت‌های جالب برای دانش‌آموزان باشد به همان میزان علاقه بیشتری به خواندن آن‌ها نشان خواهند داد، هرچقدر فعالیت‌ها به گونه‌ای باشد که دانش‌آموزان را از حالت منفعل در یادگیری به صورت فعال درآورد تا بتوانند بیندیشند، به اطلاعات سازمان دهند، فرضیه بسازند، سوال بپرسند، بحث کنند، نظر دهند، مسئله حل کنند، و ذهن آنها به چالش کشیده شود به کتاب درسی علاقمند خواهند بود. متون و محتوای نامأنوس انگیزه و رغبت دانش‌آموزان را در یادگیری زبان انگلیسی پایین می‌آورد و وقتی آن‌ها با این تصور زبان انگلیسی را یاد می‌گیرند که زبان مجموعه‌ای از فرمول‌های گرامری و لغت‌های دشوار است و مهارت گرامری هم به تنهایی نمی‌تواند در برقراری ارتباط با دیگران موفق باشد به کلی دلسرد می‌شوند. دنیای واقعی زبان، یک دنیای صوتی است. در حالی که سیستم آموزشی ما، دنیایی مبتنی بر متن بوده است و این باعث می‌شود که مشکل تلفظ نیز بر مشکلات بیشمار ما افزوده شود.

درباره استفاده از فناوری آموزشی، آن چه که مهم است و مطلوب است در نظر گرفته شود این است که استفاده از فناوری آموزشی هدف آموزش نیست، ولی از جمله عوامل مهم تاثیرگذار بر سرعت یادگیری و پیشرفت تحصیلی است و به شرایط زمان و مکانی خاصی اختصاص ندارد. به گونه‌ای که کاربرد صحیح فناوری آموزشی، از یک سو بر کارایی و قدرت آموزش معلم می‌افزاید و از دیگر سو، محیط یادگیری را متنوع و مناسب‌تر می‌کند که در این صورت، پیشرفت تحصیلی چشم‌گیر خواهد بود. در مجموع توصیه می‌شود سیاستگذاران برنامه‌های درسی و نیز مولفان برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی برای برون رفت از وضعیت نابسامان آموزش زبان انگلیسی در دوره متوسطه تلاش برای حل و رفع مسائل و مشکلات مورد تایید قرار گرفته در این تحقیق را در سرلوحه اصلاح و ارتقای برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی قرار دهند.

Reference

Birjandi, D.(1995),evaluation of English book in third grade of high school, English language learning. *Roshd Magazine*, 45,page 11(In Persian) .

Ilani , E.(2000), the effect of native language in learning the second language, English language learning . *Roshd Magazine*, 4, (In Persian).

Jamali,D. (2008). students and their disability in speaking English, English language teaching *Roshd Magazine*, 60, (In Persian).

Kooshesh Z. (2006), anxiety in English language classes, English language teaching. *Roshd Magazine*, 19, 74(In Persian).

Alavi Shooshtari, S. (2004), *A multi-variety causal model of motivation in second/foreign language learning*. PhD thesis. Shiraz University, Iran, (In Persian).

Birjandi, Nourozi, Mohamoodi (2005), English book 2 and 3Tehran, In Persian.

Dehghan, F. (2002). *Effects of foreign language learning beliefs and proficiency level on the use of language strategies by Iranian female EFL learners*. MA thesis. Shiraz University, Iran, (In Persian).

Ghasemi,B. (2011), English language learning, *social science magazine*,876-872(In Persian).

Hesaraki, j (2010), planners look towards language learning authoring textbooks, English language teaching *.Roshd Magazine*, 32, 47, In Persian.

Johnson, K. (2001). *An introduction to foreign language learning and teaching*. England: Pearson Education Limited.

Ladegard, A. (2000). Attitudes and orientation in language learning: Advances in Theory, Research, and Applications. *Language Learning*. 40 (1), 45-78.

Masgoret, A. & Gardner, R. (2003). Attitudes, motivation and second language learning: a Meta-analysis of studies conducted by Gardner and Associates. *Language Learning*. 53 (1), 123-164.

Yashima, T., Zenuk-Nishide, L. & Shimizu, K. (2004). The influence of attitudes and effect on willingness to communicate and second language communication. *Language Learning*. 54 (1), 119-152

Griffiths, C., Ed. (2008). *Lessons from Good Language Learners*, Cambridge University Press .Written on November 7, 2013 – 2:35 am | in blog of Marisa Constantinides

Zan Chen & Christine Goh. (2011). Teaching oral English in higher education: challenges to EFL teachers. *Teaching in Higher Education*, Vol.16, 333-345

.Maulan, S and Ibrahim . R. (2012). *The Teaching and Learning of English for Academic Purposes in Blended Environment*. unpublished report.

Nunan, D. (1999). *Second Language Teaching & Learning*. ERIC Number: ED441344

Cheng-Chieh Lai (2006), The Advantages and Disadvantages of Computer Technology in Second Language Acquisition. *Doctoral forum National Journal Volume 3 Number 1*.

Martin, C & Lixian, J. (1996), Language teaching and learning in China, *Language Teaching*, Volume 29, Issue 02, April 1996, pp 61-80